

“АСТАНА МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ” АҚ
«Қазақстан тарихы және философия»
кафедрасы

Тақырыбы: Философиялық антропология

Орындаған: Рзалы Г.Б.
Тобы: 210 ЖМ
Тексерген: Аязбаева С.К.

Жоспар

I Кіріспе

II Негізгі бөлім

а) Ежелгі Үнді, Грек, Ортағасырдағы антропологиялық философиясы

б) Аристотель концепциясы

в) Антропологиялық философиядағы Демокрит

г) Қытай антропологиялық философиясы

д) ХІХ-ХХғ. Батыс антропологиялық философиясы

III Қорытынды

IV Пайдаланылған әдебиеттер

Кіріспе

- Адам туралы алғашқы идеялар философия пайда болғаннан көп уақыт бұрын айтыла бастады. Бұл туралы біздің заманымызға жеткен мифтер мен алғашқы қауымдық діни түсініктер мәлімет берді. Адамды философиялық тұрғыда түсінудің іргетасы осы қалыптасқан түсініктер, идеялар, образдар мен ұғымдар негізінде және қалыптаса бастаған философия мен мифология арасындағы сұхбат нәтижесінде қаланды. Дәл осылайша адам туралы алғашқы ілімдер ежелгі Шығыс мемлекеттерінде пайда болды.

II Негізгі бөлім

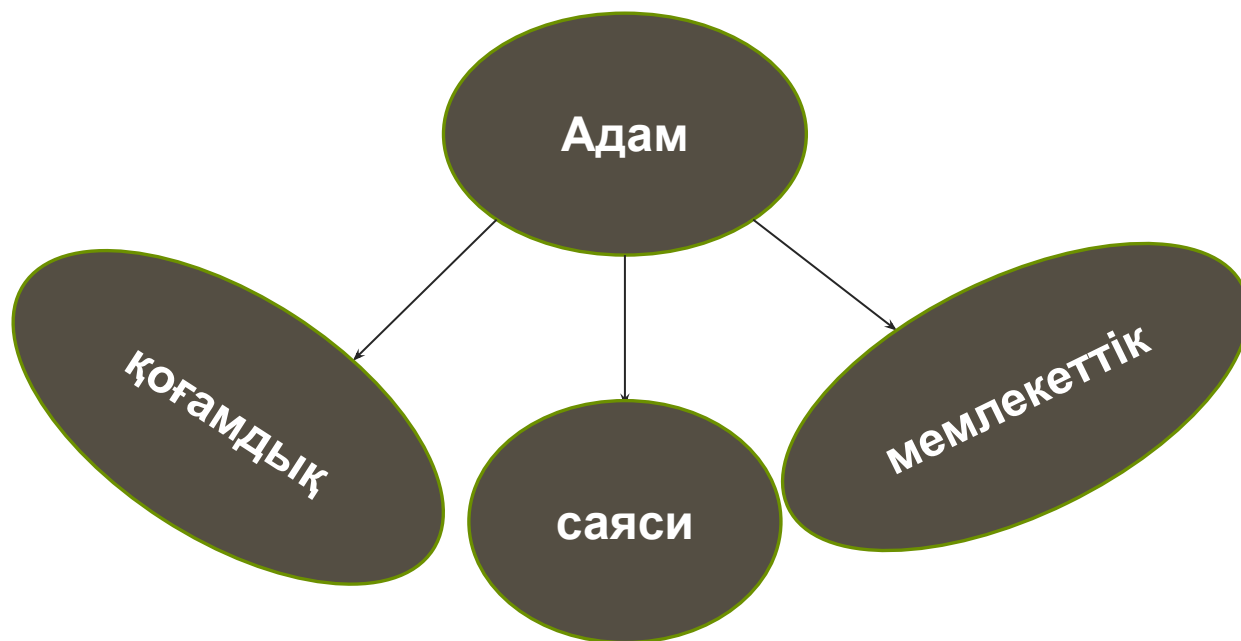
а) Ежелгі Үнді, Грек, Ортағасырдағы антропологиялық философиясы

Ежелгі Үнді философиясында адам әлемдік жанның бөлігі ретінде пайымдалды. Жанның көшуі туралы ілімде тірі жандар мен құдайлар арасындағы шекара шартты және өтпелі.

Ежелгі грек философиясында адам бастапқыда өз-өзінен өмір сүрмейді, тек абсолюттік тәртіп және ғарыш ретінде қабылданатын белгілі бір қатынастар жүйесінде өмір сүреді. адам тірі ағза ретінде, макрокосмос ретінде, ғарыштың бір бөлігі ретінде пайымдалады.

Ортағасырларда адам ең алдымен құдай бекіткен әлемдік тәртібінің бөлігі ретінде қарастырылады. Ал ол туралы көзқарас христиан дінінде көрсетілгендей, адам *“құдайдың бейнесі және соған ұқсастығы”* түсінігіне саяды..

б) Аристотель концепциясы

егер кімде-кім өзіне өзін
жеткілікті санап,
ешқандай қарым-
қатынасқа түсуге
қабілетті болмай, оған
деген қажеттілікті де
сезінбесе, онда ол
мемлекет элементін
құрамайтын не жануар, не
құдай болғаны

адам – бұл ең
алдымен ақыл-ой

Аристотель

в) Антропологиялық философиядағы Демокрит

Демокрит – адам туралы ілімдегі материалистік монизмнің өкілі.

Оның ойынша

адам – табиғаттың бөлігі, табиғат сияқты ол да атомдардан тұрады. Адамның жаны да атомдардан құралады. Тәннің өлуімен бірге жан да жойылады. Оның айтуынша өмірдің мақсаты – бақыт, бірақ ол тәннің ләззат алуы мен өзімшілдік емес. Бақыт – бұл ең алдымен рухтың қуанышты және жақсы көңіл күйде болуы. Оның маңызды алғышары – ақыл-ой.

г) Қытай антропологиялық философиясы

- Ежелгі Қытай философиясы да адам туралы өзіндік ілім қалыптастырды. Оның ең көрнекті өкілдерінің бірі Конфуций болып табылады. Оның түпкі тұжырымы ретінде “аспан” концепциясын алуға болады, өйткені ол әлем мен адам дамуын анықтайтын тек табиғат бөлігі ғана емес, жоғарғы рухани күшті де білдіреді. Бірақ оның философиясы негізін аспан, немесе жалпы табиғи әлем емес, адам, оның жердегі өмірі мен тіршілігі құрайды, яғни антропоцентристік сипат талады. Конфуций ең алдымен адамның адамгершілік әрекетіне назар аударады. Ол аспан мархабатымен белгілі бір этикалық қасиеттерге ие болған адам мораль заңына — даоға сәйкес қылық жасауы тиіс және бұл қасиеттерді оқу үдерісінде жетілдіру тиіс деп жазады. Оқытудың мақсаты Конфуций концепциясына сай *“идеалды адам”*, *“қайырымды ер”* деңгейіне жету болып табылады. Ол деңгейге жақындау үшін әрбір адам бірқатар этикалық принциптерді сақтауы керек. Олардың ішіндегі негізгісі *“өзіңе қаламағанды өзгеге жасама”* деген ережеге сай отбасы мен мемлекеттегі адамдар арасындағы идеалды қатынастар заңын білдіретін өмір концепциясы болып табылады.

д) XIX-XXғ. Батыс антропологиялық философиясы

Экзистенциализм, ең біріншіден, индивидуалды адам өмір сүруінің шынайылығына мазасызданады. Ол еркіндікті табиғилықтан да, барлық тұлғасыз күштерден де іздейді. Алдыңғы орынға сезім, бірақ жай ғана сезім емес, сезіну, алаңдау, мазасыздану үдерісі шығады. Бір мезеттік сезімдер орнына ұзақ уақыттарға созылатын сезімдік көңіл-күй келеді.

Гуссерль феноменологиясы тұлға тұйықтығын игеруге ұмтылады. Көңіл-күй әуел бастан сыртқы әлемге бағытталғандықтан, ол интенционалды деп есептеледі.

Өмір философиясы мен Гуссерль феноменологиясында негізгі қаланған үрдістерді дамыта отырып, XX ғасырдың 30 – жылдары Германияда Шелер мен Плеснер жұмыстары арқасында адам проблематикасымен айналысатын ерекше философиялық пән – философиялық антропология қалыптасты.

- Өмір философиясы (Дильтей, Ницше) адам ерекшелігін бірде органикалыққа, биологиялыққа жақындайтын, бірде мәдени-тарихи мәнде түсіндірілетін өмір феноменінен көреді. Өмір философиясы алдыңғы орынға ақыл-ойдан тыс қабілеттері шығады: сезім, ерік, интуиция. Көбіне санаға адам қылығының терең қайнар көзі болып саналатын бейсаналық қарсы қойылады.

Ф.Ницше

**Канттың
пікірінше
адам**

бір жағынан табиғи қажеттілік

екінші жағынан адамгершілік пен

абсолюттік құндылықтарға жатады

Адам әрекеті мен қылығының түпкі принципі категориялық императив болуы тиіс. Категориялық императив – кез келген тұлғаның өзіндік мақсаты өзіндік жетілу болғандықтан, ол ешқашан да, қандайда бір міндеттердің, тіпті игілікті міндеттердің де жүзеге асу құралы ретінде қарастырылмауы тиіс деген тұжырымға негізделген формальды ішкі талап.

«Homo Faber» →

Д. Франклин

«Zoon Politikon» →

Аристотель

«Homo Morales» →

И. Кант

«Homo Aestheticus» →

«Homo Ludens» →

И. Хейзинга

«Homo Symbolicus» →

Э. Кассирер

Пайдаланылған әдебиеттер

- «Іліми философия» Нұртас Иманқұл,
Төлеуғали Бөрібаев
- «Философия» Серік Мырзалы
- <https://kk.wikipedia.org/wiki>

Назарларыңызға рахмет!!!

